

Lisa 2
Häädemeeste Volikogu
24.10.2019 määruse
nr 16 juurde

**HÄÄDEMEESTE VALLA
EELARVESTRAATEEGIA
AASTATEKS 2020-2023**

Sisukord

Sisukord.....	2
1. Sissejuhatus	3
2. Majanduslik olukord riigis ja eeldused aastateks 2019-2023.....	4
3. Põhitegevuse tulude ja kulude prognoos.....	6
3.1. Tulubaasi prognoos.....	8
3.2. Kulude prognoos.....	10
4. Investeerimistegevus	11
5. Finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus	15
6. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus	16
7. Finantsdistsipliini tagamise meetme täitmine	19

1. Sissejuhatus

Eelarvestrateegia koostatakse Hädemeeste valla arengukavas (aastatel 2019-2024) sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Eelarvestrateegia koostamisel ja menetlemisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-st 37 ning kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFS) §-st 20. Hetkel kehtiv Hädemeeste valla eelarvestrateegia aastateks 2019-2022. Kehtiv arengukava peab mis tahes eelarveaastal hõlmama vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat (vt. tabel 3). Käesoleva eelarvestrateegiaga on täpsustatud nelja eelseisva aasta kavasad. Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud ja põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuseprognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus.

KOFS näeb ette, et eelarvestrateegias tuleb eraldi välja tuua olulisemad investeeringuobjektid koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega.

Eelarvestrateegia kohustuslikuks osaks on rahandusministri määrusega kinnitatud vormidel¹ eelarveandmed strateegia perioodi kohta. Nimetatud tabelid tuleb hiljemalt strateegia vastuvõtmisele järgneval 30. oktoobril Rahandusministeeriumile esitada.

Vastavalt KOFS-ile jagatakse eelarves ja seega ka eelarvestrateegias tehingud järgmisteks osadeks: tulud; kulud; investeerimistegevus; finantseerimistegevus; likviidsete varade muutus. KOFS-is sätestatud nõuete kohaselt tuleb strateegias planeerida eelarved ka omavalitsuse sõltuva üksuse kohta. Hädemeeste valla konsolideerimisgruppi kuuluvad ettevõtted AS Hädemeeste VK ja OÜ Vesoka on valla sõltuvaks üksuseks. Kui tegelike andmete alusel peaks strateegiaperioodi aastatel siiski selguma, et nimetatud ettevõtted ei ole sõltuvad üksused, siis ei muuda see strateegiat kehtetuks, muutuvad vaid tegeliku netovõlakooormuse arvestamise sisendid konkreetsel aastal.

Hädemeeste valla eelarve on aastast 2018 tekkepõhine ja tehingud kajastatakse vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse. Eelarvestrateegias on aastate 2020-2023 eelarved planeeritud lähtuvalt majandusprognoosidest, investeeringuplaanidest, ühinemislepingust ja arengukavas kajastatavatest tegevustest ning eesmärkidest. Kõik näitajad on eelarvestrateegia tabelites toodud eurodes, kui pole kirjas teisiti.

Eelarvestrateegias esitatakse ka ülevaade kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise korraldamiseks oluline informatsioon. Eelarvestrateegia on aluseks valla järgmiste aastate eelarvete koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeeringute kavandamisel ja investeeringuteks toetuste taotlemisel.

---

¹ Kohaliku omavalitsuse üksuse poolt Rahandusministeeriumile eelarvestrateegia, eelarve, lisaeelarve ja eelarve täitmise andmete esitamise tingimused ning vormid - <https://www.riigiteataja.ee/akt/115022013005>

2. Majanduslik olukord riigis ja eeldused aastateks 2019-2023

(allikas: Rahandusministeerium)

Rahandusministeeriumi kevadise majandusprognoosi järgi kasvab Eesti majandus tänavu 3,1 protsenti, 2020. ja 2021. aastal 2,7 protsenti ning 2022. aastal 2,6 protsenti ja 2023. aastal 2,5 protsenti.

Nähtavaid makromajanduslikke tasakaalustamatusi Eesti majanduses praegu ei ole. Oodata on ettevõtete investeeringute kasvu jätku, mis suurendab Eesti ettevõtete kasvuvõimet tulevikus. Eesti ettevõtted on jätkuvalt konkurentsivõimelised ning ekspordi kasv jätkub. Siiski on maailma majanduses palju ebakindlust ja välisnõudluse aeglustumise tõttu ei kasva Eesti eksport enam nii kiiresti kui varem. Kaupade ja teenuste ekspordi kasv sel aastal pidurdub, kuid järgnevatel aastatel peaks see püsima majanduskasvust kiiremana.

Keskmine palk kasvab mulluse 1314 euroga võrreldes sel aastal 1398 euroni ja järgmisel aastal 1471 euroni. Keskmise palga reaalkasv, mis arvestab hinnatõusu mõju, on tänavu 4,2 protsenti ja järgmisel aastal 3 protsenti.

Eesti tööturg toimib ka järgnevatel aastatel väga hästi: tööpuudus püsib madal ja tööhõive on kõrge. Palgad tõusevad endiselt kiiresti, kuid samas on palgatõus kooskõlas majanduskasvuga ja palkade kasv on senisest aeglasem. Eratarbimine kasvab kiiresti, kuid see on kooskõlas sissetulekutega ning tarbijate ettevaatus püsib.

Rändesaldo jääb prognoosi järgi ka edaspidi positiivseks: Eestisse tuleb rohkem inimesi, kui siit lahkub, sest palkade kasv on kiire ja siin on võimalik hea töökoht leida.

Lähiaastatel on oodata **tarbijahindade tõusu** aeglustumist 2 protsendi lähedale, kuna välistegurite panus jääb tagasihoidlikumaks ja maksumuudatuste mõju väheneb. Tarbijahinnaindeks tõuseb prognoosi järgi tänavu 2,1 protsenti ja 2020. aastal 2,2 protsenti. Oluliselt aeglustuv inflatsioon toetab elanike ostujõu kasvu 2019. aastal. Võrreldes eelmise prognoosiga on oodata oluliselt väiksemat toiduainete hinnatõusu ning ära jääb ka varem plaanitud alkoholiaktsiisi tõstmine.

Lisaks jääb varem arvatust madalamaks mootorikütuste hind. Energiahindu mõjutab madalamast nafta hinnast tingitud mootorikütuse mõningane odavnemine, elektri börsihinna langus mulluselt kõrgetasemelt ning puidukütte hinnatõusu pidurdumine. Aastail 2021–2022 kergitavad tarbijahindu toidu ning teenuste kallinemine, kuid hinnatõus jääb mõlemal aastal 2 protsendile.

Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon oli möödunud aastal puudujäägis. Kuigi suurenevate CO₂-kvoodi tulude ning dividendide toel väheneb käesoleval aastal valitsussektori struktuurne puudujääk 1 protsendini sisemajanduse koguproduktist (SKP), tuleb hiljemalt 2020. aasta eelarvepositsiooni täiendavalt parandada.

Järgmise aasta struktuurne puudujääk küll väheneb, kuid mitte piisavalt. Riigieelarve alusseaduses sätestatud nõue parandada eelarvepositsiooni 0,5 protsenti SKPst võrreldes tänavusega toob kaasa vajaduse ligikaudu 100 miljoni euro suuruse meetmete paketi elluviimiseks 2020. aasta eelarves.

Valitsussektori **võlakooormus** suureneb sel aastal 8,2 protsendile SKPst ning säilib samal tasemel prognoosiperioodi lõpuni. Riigieelarve nominaalne puudujääk ei loo eeldusi reserve kogumiseks. Samuti on riigi rahavoog aastatel 2019–2023 negatiivne seoses laenude tagasimaksmise ja finantseerimistingute rahastamisega. Riigieelarve negatiivset rahavoogu

2019–2020 rahastatakse suures osas reservide arvel, kuid eelarvepositsiooni parandamata jätmisel tekiks riigikassal laenuvajadus alates 2020. aastast.

Maksukoormus on langeva trendiga. 2019. aasta maksukoormuseks kujuneb 33,6 protsenti SKPst, mis vastab eelarves oodatud tasemele. Aastatel 2020–2023 kasvavad maksutulud aeglasemalt kui nominaalne SKP ja maksukoormus langeb 2023. aastaks 32,5 protsendile SKPst, mis on viimase üheksa aasta madalaim tase. Kõige kiiremini kasvavad töjõumaksud ja käibemaks, maksutulu kasvu aeglustavad juriidilise isiku tulumaks ja aktsiisid.

Kohalike omavalitsuste eelarvepositsioon. Kohaliku omavalitsuse üksused (79 üksust) täidavad olulist rolli avaliku sektori ülesannete täitmisel. Olenemata suurusest täidetakse samu ülesandeid. Üldvalitsemine hõlmab linna- ja vallavalitsuse ning volikogu ülalpidamiskulusid. Majanduskulud (sh elamu- ja kommunaalmajandus) koosnevad peamiselt valla- või linnasisesest ühistranspordist, valla teede ja linnatänavate korrashoiust, veevarustuse korraldamisest ning tänavavalgustusest. Sotsiaalse kaitse all tagatakse hooldekodude ülalpidamine, sotsiaalabi ja –teenuste osutamine ning perede sotsiaalne kaitse. Koolide ja lasteadeade ülalpidamine kuulub haridusvaldkonna alla. Vaba aeg, kultuur ja religioon hõlmab huvikoolide, kultuurimajade, raamatukogude, muuseumide ja spordirajatiste ülalpidamist ning noorsootööd. Ülejäänud valdkonnad moodustavad kohaliku omavalitsuse üksuste (KOV) väljaminekutest väiksema osa – sinna hulka kuuluvad tegevustest nt heakord ning jäätmehoolduse ja heitveekäitluse korraldamine. Kokku ulatus nende väljaminekute maht konsolideeritult tekkepõhiselt 2018. aastal esialgsetel andmetel 2169 mln euronit (sh 106 mln eurot kohustuste tasumine). Sellest 64% moodustasid töjõu- ja majandamiskulud. KOV eelarved on iseseisvad ehk nad otsustavad ise nende koostamise üle. Riigieelarvest edasikantavate maksutulude (tulumaks ja maamaks) ning tasandus- ja toetusfondi ühtne eesmärk on tagada neile piisavad vahendid kohalike elu küsimuste üle iseseisvalt seaduste alusel otsustamiseks. Tasandusfond on mõeldud nende eelarveliste võimaluste ühtlustamiseks. Toetusfond koosneb valdkondlikest toetusliikidest, võimaldades maksta õpetajatele töötasu, korraldada koolis toitlustamist, maksta toimetulekutoetust ning hooldada kohalike teid. Lisaks on KOV-del võimalus taotleda projektitoetust mitmest meetmest. Muud omatulud hõlmavad peamiselt laekumisi keskkonnatasudest või kaupade- ja teenuste müügist. 2017. aastal toimusid kohalikud valimised ja viidi läbi haldusreform, mille tulemusena vähenes KOV-ide arv 213-lt 79-le. Kui valimiste aasta lõpetasid KOV-id defitsiidiga, siis sellele järgneval aastal ulatus KOV-ide ja nendest sõltuvate üksuste tekkepõhine ülejääk 44 mln euronit. 2019. aastaks prognoosib Rahandusministeerium KOV-de jõudmist tasakaalu lähedase tulemini ja sealt edasi nende defitsiiti jäämist kogu eelarvestrateegiaga hõlmatud perioodil seoses nende investimisaktiivsuse jätkuva kasvuga. Selle katmiseks suurendatakse peamiselt kohustusi.

Tabel 1 Majanduse põhinäitajad (allikas: Rahandusministeerium, Statistikaamet)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Majanduse põhinäitajad (%)						
SKP reaalkasv	3,9	3,1	2,7	2,7	2,6	2,5
Tarbijahinnaindeks	3,4	2,1	2,2	2,0	2,0	2,0
Tööhõive (tuh inimest)	664,0	667,1	667,1	666,4	665,1	663,8
Tööhõive kasv	0,9	0,9	0,0	-0,1	-0,2	-0,2
Töötuse määr	5,4	5,6	5,7	5,7	5,7	5,7
Keskmise palga reaalkasv	4,0	4,2	3,0	2,9	2,9	2,9

Keskmine palk (euro)	1314	1398	1471	1544	1621	1701
Keskmise palga nominaalkasv	7,6	6,4	5,2	5,0	4,9	4,9

* Sisemajanduse koguprodukt on residentide toodetud lisandväärtuste summa kogu rahva majanduse ulatuses.

*Tööhõive määr on hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

*Tööjõud on isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised töötama ehk hõivatute ja töötute summa.

*Hõivatu on isik, kes uuritaval perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena, töötas pereettevõttes või oma talus otsese tasuta või ajutiselt ei töötanud.

*Tarbijahinnaindeks on indeks, mis iseloomustab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

*Keskmine palk on tegelikult töötatud ja mittetöötatud aja eest makstav tasu, mis on jagatud täistööajale taandatud töötajate keskmise arvuga.

3. Põhitegevuse tulude ja kulude prognoos

Häädemeeste vald, olles iseseisev kohaliku omavalitsuse üksus, soovib pakkuda oma kogukonna liikmetele ja külalistele parimat keskkonda elamiseks, töötamiseks, õppimiseks ja vaba aja veetmiseks.

Põhjalik ülevaade eelnevate perioodide raamatupidamise andmetest kohalike omavalitsuste üksuste kohta (tekkepõhises arvestuses) on leitav riigipilve teenuse kaudu riigiraha.fin.ee.

Eesti kohalike omavalitsuste üldiseks probleemiks on väike finantsautonoomia. Häädemeeste vald kohaliku omavalitsusena sai 2018. aasta andmete alusel mõjutada vaid 10,2% oma põhitegevuse tuludest (maamaks, reklaamimaks, tulud kaupade ja teenuste müügist, muud tulud), 89,8% otsustati keskvalitsuse või toetuste andjate tasandil (füüsilise isiku tulumaksu eraldis KOV- idele, saadavad toetused, vee erikasutustasu).

Tabel 2 annab ülevaate Häädemeeste valla finantstegevusest aastal 2019 ja prognoosi aastatel 2020-2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Põhitegevuse tulud (tuh eurot)	6854,4	7074,0	7627,5	7787,2	7953,5
Muutus (%-des)	-2,1	3,2	7,8	2,1	2,1
Põhitegevuse kulud (tuh eurot)	6199,1	6295,3	6802,6	6928,2	7056,4
Muutus (%-des)	11,1	1,6	8,1	1,9	1,9
Tarbijahinnaindeks (%-des)	2,1	2,2	2,0	2,0	2,0

Põhitegevuse tulude ja kulude muutus aastatel 2019-2023 (tuh eurodes)

Tabel 3 Hädemeeste valla eelarvestrateegia aastatel 2019-2023.

Hädemeeste Vallavalitsus	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	7 004 259	6 854 383	7 073 989	7 627 461	7 787 225	7 953 540
Maksutulud	3 602 127	3 752 935	3 966 815	4 120 287	4 280 051	4 446 366
sh tulumaks	3 379 584	3 531 335	3 743 215	3 896 687	4 056 451	4 222 766
sh maamaks	221 508	220 600	220 600	220 600	220 600	220 600
sh muud maksutulud	1 035	1 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	491 722	534 660	626 660	1 026 660	1 026 660	1 026 660
Saadavad toetused tegevuskuludeks	2 881 189	2 539 788	2 453 514	2 453 514	2 453 514	2 453 514
sh tasandusfond	739 710	766 091	766 091	766 091	766 091	766 091
sh toetusfond	1 633 856	1 647 423	1 647 423	1 647 423	1 647 423	1 647 423
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	507 623	126 274	40 000	40 000	40 000	40 000
Muud tegevustulud	29 221	27 000	27 000	27 000	27 000	27 000
Põhitegevuse kulud kokku	5 583 036	6 199 083	6 295 266	6 802 556	6 928 207	7 056 371
Antavad toetused tegevuskuludeks	311 190	380 754	420 000	420 000	420 000	420 000
Muud tegevuskulud	5 271 846	5 818 329	5 875 266	6 382 556	6 508 207	6 636 371
sh personalikulud	3 449 439	3 744 919	3 857 266	4 121 275	4 203 701	4 287 775
sh majandamiskulud	1 819 932	1 975 630	1 918 000	2 161 281	2 204 507	2 248 597
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	393	393	393	393	393	393
sh muud kulud (reservfond, riigilõivukulud ,trahvid)	2 475	97 780	100 000	100 000	100 000	100 000
Põhitegevuse tulem	1 421 223	655 300	778 723	824 905	859 018	897 168
Investeeringitegevus kokku	-736 181	-3 780 544	-2 131 700	-694 100	-1 579 100	-634 100
Põhivara müük (+)	0	105 000				
Põhivara soetus (-)	-707 046	-4 657 418	-2 144 000	-554 000	-1 639 000	-569 000
sh projektide omaosalus	-624 625	-3 555 206	-1 916 600	-554 000	-1 439 000	-569 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	82 421	1 152 212	277 400	75 000	275 000	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-102 390	-223 818	-224 000	-150 000	-150 000	
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	-146 350				
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0				
Antavad laenud (-)	0	0				
Finantstulud (+)	96	30	100	100	100	100
Finantskulud (-)	-9 262	-10 200	-41 200	-65 200	-65 200	-65 200
Eelarve tulem	685 042	-3 125 244	-1 352 977	130 805	-720 082	263 068
Finantseerimistegevus	-716 546	2 457 668	1 648 824	-383 361	657 281	-335 723
Kohustiste võtmine (+)	0	2 613 200	1 916 600	0	1 000 000	0
Kohustiste tasumine (-)	-716 546	-155 532	-267 776	-383 361	-342 719	-335 723
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	690 981	-590 981	295 847	-252 556	-62 801	-72 655
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+ suurenemine /- vähenemine)	722 484	76 595				
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	690 981	100 000	395 847	143 291	80 490	7 835
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	696 016	3 153 291	4 801 722	4 417 968	5 074 856	4 738 740

sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent (konto 913100), sihtfinantseerimise kohustised (konto 253550), saadud ettemaksed (kontogrupp 2038)	38 907	38 514	38 121	37 728	37 335	36 942
Netovõlakoormus (eurodes)	5 035	3 053 291	4 405 875	4 274 677	4 994 366	4 730 905
Netovõlakoormus (%)	0,1%	44,5%	62,3%	56,0%	64,1%	59,5%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	7 004 259	4 112 630	4 674 697	4 951 788	5 156 466	5 385 368
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	100,0%	60,0%	66,1%	64,9%	66,2%	67,7%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	6 999 224	1 059 339	268 822	677 111	162 100	654 463

2019 aasta eelarve eeldataval täitmisel on arvesse võetud andmed seisuga 31.07.2019.a.

3.1. Tulubaasi prognoos

Häädemeeste valla põhitegevuse tulud koosnevad maksutuludest, saadud toetustest, valla asutuste tegevuse tulemusena teenitavatest omatuludest ja muudest tuludest (vee ressursitasu, trahvid jms.)

Põhitegevuse tulude prognoos näitab suuremate tululiikide kasvu. Kasvu põhjused on järgmised:

- majanduse tõusuga kaasnevad tööhõive paranemine ja sissetulekute kasv;
- riigi eelarve eraldised kasvavad vastavalt õpilaste arvu suurenemisele ja pedagoogide palga kasvule;
- hindade tõusu katteks on vald sunnitud korrigeerima mitmesuguseid varade kasutuse määrasid.

Tulumaks on Häädemeeste valla peamine tuluallikas ja selle osakaal eelarve põhitegevuse tuludes on üle 50,0%. Tulumaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja tulumaksu seaduse alusel. 2019. aastal suurenes riigilt kohalikule omavalitusele laekuv tulumaksuprotsent 11,93% -le. Riigi eelarvestrateegias 2020-2023 on kavandatud kohaliku omavalitsuse üksuste tulumaksuprotsendi suurenemist. Häädemeeste valla eelarvestrateegia koostamise perioodil on arvestatud 2020.aastal ja järgnevatel aastatel 11,96% -ga füüsiliste isikute brutotulust (kriisi eel, enne kärpeid oli see 11,93 %).

Tabel 4 Füüsilise isiku tulumaksu prognoos.

	2019	2020	2021	2022	2023
Füüsilise isiku tulumaks (tuh eurodes)	3531	3743	3897	4057	4223
MUUTUS	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Tulumaksu muutus	4,5%	6,0%	4,1%	4,1%	4,1%
KOV -le eraldatav % maksumaksjate maksustavast tulust	11,93	11,96	11,96	11,96	11,96
Maksumaksjate keskmine arv	2180	2180	2180	2180	2180
Tulumaksu laekumine maksumaksja kohta (eurodes)	1620	1717	1788	1861	1937

Kohalikele omavalitsustele eraldatav tulumaks sõltub maksumaksjate arvust (Häädemeeste valla rahvastikuregistrisse registreeritud inimeste arv), kohalikele omavalitsustele eraldatava tulumaksu määrast ning keskmise palga ja muude maksustavate tulude kasvust.

Maamaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja maamaksuseaduse alusel. Maamaks sõltub riigi poolt kehtestatud maa maksustamishinnast maamaksu tsoonis ja maamaksu määrest, mis on vastavalt Maamaksuseaduse alusel maksimaalselt 2,5 protsenti maa maksustamishinnast aastas. Kohaliku omavalitsuse volikogul on õigus diferentseerida maamaksumäära vahemikus 0,1-2,5 ja kehtestas alates 01.jaanuarist 2013 maksusoodustusi. Maamaksu määramise aluseks olev maksustamishind on kehtestatud 2001.aastal riigi poolt teostatud hindamise alusel. Maamaksumäärad on kehtestatud Häädemeeste vallavolikogu poolt:

- (1) Maksumäär 2,5% maa maksustamishinnast aastas.
- (2) Põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaksumääraks on 2,0% maa maksustamishinnast aastas.

Maamaksu tõusu ei ole ettenähtud eelarvestrateegia perioodil.

Reklaamimaks on ainus kohalik maks, mis on Häädemeeste vallas kehtestatud ning selle osatähtsus põhitegevuse tuludes on 0,01%. Reklaamimaksu suurenemist eelarvestrateegia perioodil on ettenähtud 2 000 eurot ja aluseks on võetud 2019 aasta laekumised.

Riigilõivud on väikese osatähtsusega (0,1% põhitegevuse tuludest) ning püsivad prognoosiperioodil samal tasemel.

Valla eelarvesse laekuvad riigilõivud vastavalt riigilõivuseadusele ehitusseaduse alusel tehtavate toimingute eest.

Tulud kaupade ja teenuste müügist on strateegias käsitletud perioodil kavandatud tõusuga. Tuludena kaupade ja teenuste müügist mõistetakse laekumisi sotsiaalasutuste majandustegevusest, haridusasutuste majandustegevusest, haridusteenuse ja muusikakooliteenuse eest teistele omavalitsustele, vallale kuuluvate ruumide üüri- ja rendituludid, laekumisi kultuuri- ja spordiasutuste majandustegevuses, laekumisi õiguste müügist. 2020 aastal on arvestatud hooldekodu kohatasu tõusuga 660-lt eurot 900-le eurole. 2020.aastal algab hooldekodu vana osa renoveerimine ja plaanis on viia hoolealused üle uude majja. Märkimisväärne tõus on eelarvestrateegias arvestatud 2021. aastal seoses hooldekodu laienduse (33 hoolduskoha lisandumisega) ja hooldekodu renoveeritud osa kasutusele võtuga (lisandub kuni 10 hoolduskohta). Ühe koha maksumuseks on arvestatud keskmiselt 1000 eurot.

Vanemate poolt osaliselt kaetavate õppevahendite kulude määrad on kinnitatud volikogu poolt.

Lapse toidukulu lasteaias katab täies ulatuses lapsevanem. Toidukulu päevamaksumuse otsustab hoolekogu ja kinnitab asutuse juht.

Häädemeeste Vallavalitsuse määrusega kinnitatakse igal aastal munitsipaalkoolide, huvikooli ja lasteaias õpilaskoha tegevuskulu arvestuslik maksumus järgmiseks aastaks, mis on aluseks arvlemisel teiste omavalitsustega.

Kohalike omavalitsuste oluliseks tuluks on saadud toetused. Vastavalt põhiseadusele võib riik seaduse alusel või kokkuleppel omavalitsusega panna neile riiklikke kohustusi. Kohustustega seotud kulud kaetakse riigieelarvest. Riigieelarve seaduse alusel teeb riik eraldisi kohaliku omavalitsuse eelarvesse tasandus-ja toetusfondi kaudu.

Tasandusfond on mittesihotstarbeline riigipoolne eraldis. Riigieelarves ette nähtud tasandusfondi suuruse aluseks on arvestuslike tulude ja kulude vahe, mis on läbi korrutatud eelarvete tasandusfondi koefitsiendiga (määratakse igal aastal Vabariigi valitsuse määrusega). Arvestuslike kulude prognoosimisel võetakse arvesse laste, tööealiste inimeste ja vanurite arv,

arvestuslikud teepikkused ja andmed puudega isikute kohta. Samuti toimetulekutoetust vajavate inimeste orienteeruv arv. Arvestuslike tulude leidmisel võetakse aluseks kolmel eelneval aastal laekunud tulumaksude ja loodusvarade kasutamiseõiguse tasude kaalutud keskmine ning eelneva aasta arvestusliku maamaksu suurus. Tasandusfondi eraldiste suurenemist eelarvestrateegia perioodil ei ole ettenähtud.

Riigieelarveline toetusfondi eraldis on ette nähtud haridus- ja sotsiaalkuludeks ning kohalike teede hoiuks. Riigi poolt toetatavate hariduskulude hulka kuuluvad pedagoogide tööjõukulud koos maksudega, samuti pedagoogide koolituskulud ning õpikute, töövihikute ja muud õppetegevusega seotud kulud.

Riigi poolt kompenseeritavate sotsiaalkulutuste hulka kuuluvad toimetulekutoetuseks eraldatavad summad ja puuetega laste hoolduseks eraldatavad summad. Toetusfondi eraldiste suurenemist eelarvestrateegia perioodil ei ole ettenähtud. Kui eraldised suurenevad, siis lisatakse need eelarvesse jooksvalt.

Saadavad toetused tegevuskuludeks

Sihotstarbelised toetused tegevuskuludeks laekuvad põhiliselt projektipõhiselt ning on seetõttu raskesti prognoositavad. Peale nende kuuluvad sellesse gruppi ka rahandusministeeriumi poolt õppelaenu kustutamiseks eraldatavad summad, mis on aastate lõikes prognoositavad, samuti Maaeluministeeriumi poolt eraldatavad toetused koolipiima ja –puuvilja kasutamiseks õpilaste toitlustamisel Eelarvestrateegia perioodiks on need prognoositud ca 2019. aasta tasemel.

Muude tegevustulude all kajastuvad laekumised vee erikasutusest.

Vastavalt veeseadusele korraldab vee kasutamist ja kaitset riiklikul tasandil Vabariigi Valitsus. Kohalik omavalitsus oma halduspiirkonnas annab nõusoleku vee erikasutuseks. Vee erikasutus on vee kasutamine veekogu või põhjaveekihi seisundit mõjutavate ainete, ehitiste või tehnovahenditega. Vee erikasutuseks peab kasutajal olema tähtajaline luba, mille annab keskkonnateenistus. Keskkonnatasude seaduse alusel laekub valla eelarvesse 50% vee-erikasutuse tasust ja 50% läheb riigieelarvesse.

3.2. Kulude prognoos

Eelarve põhitegevuse kulude osas jaotatakse kulud majandusliku sisu järgi järgmisteks liikideks:

- 1) antavad toetused;
- 2) muud tegevuskulud.

Antavad toetused suurenevad eelarvestrateegia perioodil sotsiaalvaldkonnas . Kuigi abivajajate arv eriti ei kasva, on vaja tõsta toetuste määrasid seoses sotsiaalteenuste hindade tõusuga. Sihotstarbelised toetused tegevuskuludeks on peamiselt toetused kolmandale sektorile tegevuskuludeks.

Muud tegevuskulud on omakorda jaotatud personalikuludeks (tööjõukulud koos sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksuga) ning majandamiskuludeks. Valla hallatavad asutused on omakorda esitatud tegevusalade kaupa.

Põhitegevuse kulude kasvu on planeeritud 2020. aastal 1,6 % seoses miinimumpalga tõusuga ja sotsiaalteenuste ja sotsiaaltoetuste vajaduse suurenemisega. 2020.aastal personalikulude kasvu tingib palgafondi kasv riigipoolse palga poliitika mõjutusel (alampalga tõus 540-lt eurolt 578 - le eurole). 2021.aastal on planeeritud tõusuks 8,06 % (ah 6,0% hooldekodu laienduse avamine) ja perioodil 2022-2023 on planeeritud 1,9% seoses palgakasvu ootustega ja hindade tõusuga.

Põhitegevuse tulem on eelarvestrateegia perioodil planeeritud stabiilne, sest see on vajalik tagamaks vajalikud oma vahendid investeeringuteks ja finantseerimistegevuseks. Mida suurem on põhitegevuse tulem, seda suuremad on võimalused.

Hariduskulude koosseisu kuuluvad kulutused nii valla üldhariduskoolidele ja lasteaedadele kui ka teistele omavalitsustele makstavad hariduskulud väljaspool valda õppivate Häädemeestel elavate laste eest. Hariduskulude hulka arvatakse ka õpilaste huvihariduse eest teistele omavalitsustele makstavad tasud ja õpilaste transpordile kuluvad summad.

Sotsiaalse kaitse valdkonda kuuluvad nii hooldekodu kui ka erinevatele toetuste vajajatele makstavad toetused, näiteks puuetega inimestele ning peredele ja lastele makstavad toetused. Samuti kuuluvad siia valdkonda riiklikud toimetulekutoetused.

Kulutused kultuurile sisaldavad kulutusi raamatukogudele, kultuurimajadele, sporditegevusele, muusikakoolile, muuseumile ja ajalehe väljaandmisele.

Kulutused valitsemisele sisaldavad kulutusi vallavolikogule, -valitsusele, sõprussuhetele, üldkuludele, ja võla teenindamisele.

Majandamise valdkonda kuuluvad kulutused maanteetranspordile, veetranspordile, turismile ja haljastusele.

Keskonnakaitse kulutuste valdkonda kuuluvad kulutused jäätmekäitlusele ja heitveekäitlusele.

Elamu- ja kommunaalmajanduse koosseisu kuuluvad kulutused veevarustusele, tänavavalgustusele ja korterite haldamisele.

Põhitegevuse kulude samal tasemel hoidmiseks aastatel 2020-2023 tuleb leida valla hallatavate asutuste ühise ökonoomsema majandamise võimalused, alaeelarvete sisemiste ressursside leidmine, valla varaga seotud kulude alandamine, mittevajaliku vara võõrandamine, energiasäästu meetmete rakendamine.

4. Investeeringustegevus

Valla jätkusuutliku arengu tagamisel on investeeringustegevus väga suure tähtsusega ning eelarvestrateegias tuleb kavandada vahendid selle jätkumiseks. Meeles tuleb pidada seejuures seda, et iga investeeringuga kaasnevad edaspidi ülalpidamiskulud.

Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on eelarvestrateegias investeeringustegevus majandusliku sisu järgi liigendatud järgmiselt:

- põhivara soetus ja müük;
- finantsvarade soetus ja müük;
- saadav ja antav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks;
- finantstulud ja –kulud.

Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendeid, laenude võtmist ning toetuseid.

Investeeringustegevus aastatel 2019-2023

Tabelist selguvad investeeringuteks kuluvad summad järgmise neljal aastal vastavalt valla arengukavale ja eelarvestrateegiale (vt. tabel 3, tabel 5, tabel 6).

Tabel 5 Investeeringobjektid valdkondade lõikes aastatel 2019-2023

Investeeringud valdkondade lõikes	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	0	0	0	466 667	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				466 667	
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
03 Avalik kord ja julgeolek	10 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000				
04 Majandus	1 691 400	355 000	205 000	205 000	205 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	821 371				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	870 029	355 000	205 000	205 000	205 000
05 Keskkonnakaitse	2 000	15 000	15 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	2 000	15 000	15 000		
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
07 Tervishoid	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	334 502	0	0	466 666	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	75 000			200 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	259 502			266 666	
09 Haridus	774 000	1 100 000	320 000	486 667	350 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	774 000	1 100 000	320 000	486 667	350 000
10 Sotsiaalne kaitse	1 831 516	660 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	205 841	227 400			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 625 675	432 600			
KÕIK KOKKU	4 657 418	2 144 000	554 000	1 639 000	569 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 102 212	227 400	0	200 000	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	3 555 206	1 916 600	554 000	1 439 000	569 000

Tabel 6 Investeeringud objektide lõikes aastatel 2019-2023

Suuremad investeeringud nimeliselt					
04 Jaagupi sadam (vesi + elekter)	22 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	13 118				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	8 882				
03 Uulu küla valvekaamerad	10 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000				
04 Uulu-Pärnu Kergtee II etapp	700 000	0	0	0	0

sh toetuse arvelt	469 200				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	230 800				
04 Kergliiklustee Rannametsa-Ikla maantee ääres	540 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	299 053				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	240 947				
04 Valla teed (teehoiukava)	205 000	205 000	205 000	205 000	205 000
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	205 000	205 000	205 000	205 000	205 000
10 Häädemeeste Hooldekodu renoveerimine	0	660 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		227 400			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		432 600			
10 Häädemeeste Hooldekodu juurdeehitus	1 775 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	149 325				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	1 625 675				
09 Uulu Põhikooli staadioni rekonstrueerimine	377 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	377 000				
09 Uulu Põhikooli koolisöökla lift	16 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	16 000				
04 Suurküla rannatee ja parkla	60 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	40 000				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	20 000				
09 Raja täinava lasteaia ehituse toetus Pärnu LV -le	62 000	74 000	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	62 000	74 000			
10 Häädemeeste Hooldekodu (Teenuskohtade kohandamine)	56 516	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	56 516				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)					
08 Pätsiplats	106 320	0	0	0	0
sh toetuse arvelt	75 000				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	31 320				
08 Kabli Seltsimaja renoveerimise toetus	220 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	220 000				
09 Häädemeeste Muusikakooli õpikeskkonna parandamine	150 000	0	150 000	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	150 000		150 000		
04 Kabli ranna kanalisatsioon ,rannatee, käimla	14 400	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	14 400				
06 Veevõtukohdade rajamine(ÜVK)	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
01 Häädemeeste Vallamaja rek (Pargi tee)	0	0	0	466 667	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				466 667	
09 Uulu Lasteaia rek , õueala laiendamise	0	200 000		466 667	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		200 000		466 667	
08 Uulu KSK rek	70 000	0	0	466 666	0

sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	70 000			466 666	
04 Häädemeeste teenuskeskuse rek	150 000	0	150 000	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	150 000		150 000		
09 Häädemeeste Lasteaia ruumide remont, mänguväljak ,kütt-, ventilatsiooni- ja elektrisüsteemide uuendamine	150 000	50 000	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	150 000	50 000			
09 Häädemeeste Keskkooli staadioni projekteerimine	8 000	0	0	0	350 000
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	8 000				350 000
09 Uulu Põhikooli laiendamine (klassiruumid, aula)	50 000	1 000 000	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	50 000	1 000 000			
05 Võiste mänguväljaku aed, välisvalgustus ja pingid	0	0	15 000	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			15 000		
09 Uulu kooli õueala s.h. projekteerimine	0	0	20 000	20 000	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			20 000	20 000	
09 Häädemeeste Keskkooli katuse ja vent. süsteemi uuendamine	23 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	23 000				
05 Võiste aleviku kujundamine kalurikülaks(Sadama ja Ringi tn ümbrus)	2 000	15 000	0	0	0
sh toetuse arvelt					
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	2 000	15 000			
KÕIK KOKKU	4 781 236	2 218 000	554 000	1 639 000	569 000
sh toetuse arvelt	1 102 212	227 400	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	3 679 024	1 990 600	554 000	1 639 000	569 000

Investeeringiprojektide kulu- tulu analüüs

Tulenevalt uute suuremate investeeringuprojektide algatamisest, oleks vajalik teostada edaspidine objektide ülalpidamise kulu-tuluanalüüs. Üldjuhul koostatakse investeeringuprojektide tulu-kulu analüüs ka projekti täiendavate finantsvahendite kaasamiseks.

Vallavara müük sõltub välistest teguritest (kinnisvara turu käitumine, majanduskeskkond), mida Häädemeeste vald otseselt mõjutada ei saa. Kinnisvarahindade madalseisus ei ole mõistlik oma vara müüa, seetõttu on eelarvestrateegia perioodil 2020-2023 kavandatud vara müük ainult siis, kui see toimub mõistliku hinnaga.

2019 aastal müüdi Häädemeeste alevikus Pärnu mnt 40 kinnistu ja kauplus-adminihoone (Tabelis 3) hinnaga 105 000 eurot Kilingi-Nõmme Majandusühistule.

5. Finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus

Finantseerimistegevuse all kajastatakse kohustuste võtmise ja kohustuste tasumisega seotud tulusid ja kulusid.

Kohaliku omavalitsuse üksus võib võtta laenu, emiteerida võlakirju, võtta kapitalirendi- ja faktooringukohustusi ning kohustusi teenuste kontsessioonikokkulepete alusel ainult investeringuteks, osaluste, aktsiate, osade ja muude omakapitaliinstrumentide omandamiseks, „Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse“ § 37 lõikes 2 nimetatud laenude andmiseks ning § 34 lõike 2 punktides 1–3 ja 7 nimetatud võlakohustuste tasumiseks.

Netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud järgmised kohustused: võetud laenud, kapitalirendi- ja faktooringukohustused, emiteeritud võlakirjad ja teenuste kontsessioonikokkuleppest tekkivad kohustused. Laenukohustuste tasumisele lisanduvad intressid.

Maksimaalne lubatav netovõlakoormus võib olla vahemikus 60% kuni 100% põhitegevuse tuludest, kusjuures konkreetne piir sõltub kohaliku omavalitsuse üksuse omafinantseerimisvõimekusest. Vastavalt KOFSt §-le 34 võib netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 60 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest. Seega on netovõlakoormuse ülemmäär iga konkreetse kohaliku omavalitsuse üksuse ja eelarveaasta puhul erinev.

Investeeringud on järgnevatel aastatel võimalikud ainult laenu arvelt. 2018. aasta aastaaruande põhjal saab järeldada, et jätkuvalt on laenu võtmise reserv vallal olemas. Laenukohustuste osakaal põhitegevuse tuludest, oli 2018. aastal 0 % lubatud 60% piirmäärast ja 2019. aastal on vastav näitaja 44,5 %.

Tabel 7 Häädemeeste valla laenukohustused seisuga 31.12.2018

Krediidasutus	Lepingu number	Kohustise algus	Kohustise lõpp	Maht	Intressi määr	Kohustise jääk
Swedbank As	17-073024-JI	5.06.2017	2.06.2022	60 000	1,5	47 875
Swedbank As	14-046646-JI	19.06.2014	18.06.2019	100 000	1,23	11 524
Danske Bank	KL190815TA	18.09.2015	15.10.2020	215 000	6 kuu euribor+0,77	78 833
Danske Bank	KL-280616T A	24.10.2016	28.12.2021	150 000	6 kuu euribor+0,97	90 000
Danske Bank	KL-290317T A	3.04.2017	30.12.2024	175 000	6 kuu euribor+0,75	150 000
Seb Pank As	2017016468	18.07.2017	31.12.2027	180 000	6 kuu euribor+0,9	162 149
Seb Pank As	2017023685	10.10.2017	30.09.2027	120 000	6 kuu euribor+1,05	107 797
Swedbank Liising As	01189991L	27.05.2015	30.05.2021	19 492	6 kuu euribor+2,49	8 931
KOKKU						657 109

Eelarvestrateegia tabelis 3 kajastub 2019 aastal võetud AS-st Swedbank laen summas 2 613 200 eurot. Lepingu nr 19-090316-JI. Kohustise lõpp on 04.09.2029.a.(erigraafik

:246-kuuline annuiteetmaksograafik). Intressimäär aastas: 6 kuu EURIBOR (kuid mitte väiksem kui 0) + 1,24%.

Võlakohustuste all kajastatakse ka katkestamatud kasutusrendimaksud. Häädemeeste vallas on sõlmitud kaks lepingut Riigi Metsmajandamise Keskusega, millede järgi makstakse kasutusõiguse tasu igal aastal 393 eurot (see kulu kajastu majanduskulu real). Seisuga 31. detsember 2018 on kasutusrendi maksete jääk 38 907 eurot.

Häädemeeste valla kavandatavast finantseerimistegevusest annab täpsema ülevaate tabel 3 finantseerimistegevuse osa.

Likviidsete varade muutuste koosseisu kuuluvad raha ja pangakontode saldo muutus, rahaturu-ja intressifondide saldode muutus. Likviidsete varade saldo suurenemine kajastatakse eelarves plussiga, saldo vähenemine kajastatakse miinusega.

Likviidsete varade muutus kajastab raha jäägi ülekandumist järgmise aasta eelarvesse, mis on 2019. aasta eelarvesse planeeritud summas 690 981 eurot. See moodustus 2018. aastal üle laekunud tuludest ning kokkuhoitud kulude arvelt.

2019. aasta lõpuks planeeritakse likviidsete vara jääki summas 100 000 eurot. Järgnevate perioodide lõpu likviidsete varade summa suurus oleneb põhitegevuse tulude laekumisest ja põhitegevuse kulude kokkuhoiust aasta jooksul.

6. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus

Kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuv üksus moodustavad koos kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse, kui raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Kohaliku omavalitsuse üksusest sõltuvad üksused (edaspidi *sõltuv üksus*) selguvad kohaliku omavalitsuse konsolideerimisgruppi kuuluvate sihtasutuste, mittetulundusühingute ja äriühingute saldoandmike baasil iga aasta lõpu seisuga. Arvestusüksuse näitajate arvutamisel võetakse arvesse omavalitsuse ja temast sõltuvate üksuste saldoandmikud ning elimineeritakse nendes saldoandmikes kajastatud andmed, millel kajastub sama omavalitsuse või tema asutuse või temast sõltuva üksuse tehingupartneri kood. Eeltoodut arvestades on tütarettevõtted OÜ Vesoka ja AS Häädemeeste VK seisuga 31.12.2018. a Häädemeeste valla sõltuvad üksused (vt. tabel 8 ja tabel 9) ning koos vallaga moodustavad nad arvestusüksuse (vt. tabel 10).

Tabel 8 Sõltuvate üksuse (OÜ Vesoka ja AS Häädemeeste VK) eelarvestrateegia aastani 2023

OÜ Vesoka	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	179 609	165 000	165 000	180 000	190 000	190 000
<i>sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt</i>	<i>97 124</i>	<i>90 000</i>	<i>90 000</i>	<i>90 000</i>	<i>90 000</i>	<i>90 000</i>
Põhitegevuse kulud kokku (+)	165 167	160 000	160 000	165 000	165 000	165 000
Põhitegevustulem	14 442	5 000	5 000	15 000	25 000	25 000

Investeeringistegevus kokku (+/-)				-400 000		
Eelarve tulem	14 442	5 000	5 000	-385 000	25 000	25 000
Finantseerimistegevus (-/+)	-3 914	-3 974	-4 035	395 903	-41 725	-40 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	10 528	1 026	965	10 903	-16 725	-15 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	22 511	23 537	24 502	35 405	18 680	3 680
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	13 831	9 857	5 822	401 725	360 000	320 000

AS Häädemeeste VK	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	171 293	95 000	95 000	95 000	96 000	96 000
<i>sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt</i>	<i>106 559</i>	<i>45 000</i>	<i>45 000</i>	<i>45 000</i>	<i>45 000</i>	<i>45 000</i>
Põhitegevuse kulud kokku (+)	148 016	130 000	91 000	91 000	90 500	91 000
Põhitegevustulem	23 277	-35 000	4 000	4 000	5 500	5 000
Investeeringistegevus kokku (+/-)						
Eelarve tulem	23 277	-35 000	4 000	4 000	5 500	5 000
Finantseerimistegevus (-/+)	-4 526	-3 033	-3 915	-3 516	-6 380	
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	18 751	-38 033	85	484	-880	5 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	38 670	637	722	1 206	326	5 326
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	16 844	13 811	9 896	6 380	0	0

Põhilisteks tegevusvaldkondadeks ettevõtetel on joogivee tarbijateni toimetamine ning heitvee ärajuhtimine ja puhastamine. Kõrval teenusena pakutakse põhitegevusega seonduvaid teenuseid, heakorra teenuseid ja reisijate veeteenust.

Tabel 9 OÜ Vesoka ja AS Häädemeeste VK bilanss ja tulemiaruanne seisuga 31.12.2018

BILANSS	OÜ Vesoka	AS Häädemeeste VK	Äriühingud kokku
Varad	288 255	762 694	1 050 949
Käibevara	41 780	47 368	89 148
Raha	22 511	38 670	61 181
Muud nõuded ja ettemaksed	19 269	8 698	27 967
Põhivara	246 475	715 326	961 801
Materiaalne põhivara	246 475	715 326	961 801
Kohustused ja netovara	288 255	762 694	1 050 949

Lühiajalised kohustused	27 343	21 033	48 376
Võlad tarnijatele	10 409	4 163	14 572
Võlad töötajatele	9 771	9 011	18 782
Muud kohustused ja saad. ettemaksed	3 189	4 826	8 015
Laenukohustused lühiajaline osa	3 974	3 033	7 007
Pikaajalised kohustused	9 857	13 811	23 668
Laenukohustused	9 857	13 811	23 668
Netovara	251 055	727 850	978 905
Akumuleeritud ülejääk (puudujääk)	236 868	592 654	829 522
Aruandeperioodi tulem	14 187	135 196	149 383

TULEMIARUANNE	OÜ Vesoka	AS Häädemeeste VK	Äriühingud kokku
Tegevustulud	179 609	283 683	463 292
Kaupade ja teenuste müük	156 359	93 215	249 574
<i>Vee ja kanalisatsiooniteenus</i>	80 581	54 931	135 512
<i>Muu teenus</i>	75 778	38 284	114 062
Saadud toetused	23 250	126 390	149 640
Muud tulud (<i>s.h. põhivara müügi kasum äriühingul</i>)	0	64 078	64 078
Tegevuskulud	-165 167	-148 016	-313 183
Tööjõukulud	-64 489	-63 816	-128 305
Majandamiskulud	-86 354	-61 109	-147 463
Muud tegevuskulud	-3 260	-1 973	-5 233
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	-11 064	-21 118	-32 182
Aruandeperioodi tegevustulem	14 442	135 667	150 109
Finantstulud ja -kulud	-255	-471	-726
Aruandeperioodi tulem	14 187	135 196	149 383

OÜ Vesoka investeringu objektid 2019 aastal on:

1. Uulu reoveepuhasti (SA KIK projekt) summas 394,6 tuhat eurot, millest toetus 248,3 tuhat eurot ja valla osalus 146,3 tuhat eurot.
2. Võiste alevi ÜVK rekonstrueerimise tehnoloogilise projekti koostamine , maksumus 7,8 tuhat eurot (valla osalus).

OÜ Vesoka eelarvestrateegiasse on planeeritud 2021 aastaks investeerimistegevusena Võiste alevi ÜVK rekonstrueerimine summas 400,00 tuhat eurot. See investering on plaanis teostada laenu vahenditega (OÜ Vesoka võtab laenu), laenu pikkus 10 aastat. Laenu tagasimakse ja laenu intressi vahendid tulevad OÜ Vesoka vee müügitulu ja abonementtasu laekumistest.

AS Häädemeeste VK investeringute objekt:

1. Häädemeeste aleviku ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni rekonstrueerimise projekt 2019-2020 aastal (SA KIK projekt). Projekt ei saanud rahastuse otsust (juuni 2019) ja ei ole planeeritud eelarvestrateegiasse.

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus näeb ette eraldi piirangud Häädemeeste vallale ja Häädemeeste valla arvestusüksusele, et hoida lahus Häädemeeste valla ja temast sõltuvate üksuste finantstegevuse tulemused ja finantsseis.

Finantsdistsipliini meetmete rakendamisel kasutatakse üksusepõhist lähenemist, sest omavalitsuse poolt moodustatud üksuste finantstegevus mõjutab oluliselt omavalitsusüksuse finantsseisu.

7. Finantsdistsipliini tagamise meetme täitmine

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on finantsdistsipliini tagamise meetmeks:

- kinni pidamine nõuetest põhitegevuse tulemile
- kinni pidamine netovõlakoormuse ülemmäärast.

Nende näitajate alusel otsustatakse KOV-i finantsolukorra üle ning nende täitmata jätmine võib kaasa tuua sanktsioonid.

Antud eelarvestrateegia puhul on prognoosid koostatud tekkepõhise arvestuste alusel. Eelarvestrateegia annab ülevaate omavalitsuse majandusolukorrast, sealhulgas arvnäitajad, mis on vajalikud põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse määra arvutamiseks. Põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoormus arvutatakse tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel s.t. kohaliku omavalitsuse üksuse kohta aruandeaasta lõpu seisuga.

Kohaliku omavalitsuse üksuse põhitegevuse tulemi ja tegelik netovõlakoormus (eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodi igaks aastaks prognoositav) vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse §-dele 33 ja 34 iga aasta lõpu seisuga on esitatud tabelis 10.

Netovõlakoormus leitakse võlakohustuste kogusumma ja likviidsete varade kogusumma vahena. Põhitegevuse tulemi on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe.

Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus aruandeaasta lõpu seisuga on null või positiivne.

Tabel 10 Häädemeeste valla finantsdistsipliini tagamise meetmete täitmise ülevaade perioodil 2018-2023

Häädemeeste vald	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	7 151 478	6 979 383	7 198 989	7 767 461	7 938 225	8 104 540
Põhitegevuse kulud kokku	5 692 536	6 354 083	6 411 266	6 923 556	7 048 707	7 177 371
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud</i>	393	393	393	393	393	393
Põhitegevustulemi	1 458 942	625 300	787 723	843 905	889 518	927 168
Investeermistegevus kokku	-736 181	-3 780 544	-2 131 700	-1 094 100	-1 579 100	-634 100
Eelarve tulemi	722 761	-3 155 244	-1 343 977	-250 195	-689 582	293 068
Finantseerimistegevus	-724 986	2 450 661	1 640 874	9 026	609 176	-375 723
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	720 260	-627 988	296 897	-241 169	-80 406	-82 655
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	722 484	76 595	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	752 162	124 174	421 071	179 902	99 496	16 841
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	726 691	3 176 959	4 817 440	4 826 073	5 434 856	5 058 740
Netovõlakoormus (eurodes)	0	3 052 785	4 396 369	4 646 171	5 335 360	5 041 899
Netovõlakoormus (%)	0,0%	43,7%	61,1%	59,8%	67,2%	62,2%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	7 151 478	4 187 630	4 728 697	5 065 788	5 339 466	5 565 368

Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	100,0%	60,0%	65,7%	65,2%	67,3%	68,7%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	7 151 478	1 134 845	332 328	419 617	4 106	523 469

Füüsilise isiku tulumaksu laekumine mõjutab vallaeelarvet kõige suuremal määral, kuna tulumaks on peamine omatuluallikas (2018. a 51%, 2019.a 53%). Suurimaks ohuks füüsilise isiku tulumaksu laekumisele on maksumaksjate arvu vähenemine. Kui töökohtade arv ei suurene, vaid hakkab vähenema, on inimesed sunnitud töökohtade otsimisel kolima mujale (suurematesse linnadesse) ning maksumaksjate arv väheneb. Sama leiab aset ka elanikkonna vanuselise struktuuri muutumisel (elanikkonna vananemisel ning pensionäride osakaalu suurenemisel). Oma 2019. aasta prognoosis näeb Rahandusministeerium järgmisel neljal aastal siiski ette majanduskeskkonna paranemise ja maksumaksjate arvu suurenemise Eestis tervikuna .

Lähimate aastate eesmärgiks on seoses ühinemisega uue Häädemeeste valla elanike vähemalt senisel tasemel avalike teenuste tagamine ning abivajajate toimetuleku kindlustamine.